

บทที่ 5 บทสรุป

บทวิเคราะห์

จากที่ได้กล่าวมาทั้ง 4 บท น่าจะวิเคราะห์ "ความเป็นผู้นำของฮิตเลอร์" ได้ดังนี้

ฮิตเลอร์นำประชาชนและประเทศเยอรมนีซึ่งพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 1 และ ประสบความสูญเสียอย่างหนักให้กลับมามีใหญ่ด้วยระยะเวลาอันสั้นได้อย่างไร?

ในประเด็นนี้ น่าจะวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็น ประเด็นต่างๆเหล่านั้นได้แก่

1. สภาพการณ์ในขณะนั้น เกื้อกูลต่อฮิตเลอร์ในการขึ้นเป็นผู้นำทางการเมือง และ บริหารประเทศ สภาพการณ์ต่างๆเหล่านั้น ได้แก่

1.1 สนธิสัญญาแวร์ซายส์ ตามที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 2 เยอรมันต้องได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างมากจากสนธิสัญญานี้ ซึ่งโดยสรุปคือต้องสูญเสียดินแดนบางส่วน และต้องสูญเสียอาณานิคมทั้งหมดของตนให้แก่องค์การสันนิบาตชาติ ต้องถูกจำกัดอำนาจกำลังรบทั้งปวง และต้องชดเชยค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมาก ซึ่งทำให้ประชาชนเยอรมันทั้งประเทศไม่พอใจ ฮิตเลอร์ได้อาศัยเงื่อนไขอันนี้ ทำการโฆษณาชวนเชื่ออย่างได้ผลเพราะคนในชาติมีความไม่พอใจในสิ่งเดียวกัน

1.2 ความแตกต่างกันระหว่างผลประโยชน์ของอังกฤษกับฝรั่งเศส เป็นสาเหตุประการหนึ่งซึ่งทำให้ฮิตเลอร์และประเทศเยอรมนีเข้มแข็งขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคืออังกฤษไม่ต้องการให้เยอรมนีอ่อนแอเกินไปจนทำให้ฝรั่งเศสสามารถครอบงำยุโรปทั้งหมด ด้วยเหตุนี้อังกฤษจึงไม่สนับสนุนให้ฝรั่งเศสลงโทษเยอรมนีตามชอบใจ เช่นเมื่อฝรั่งเศสส่งทหารเข้ายึดแคว้นรูห์ในปี ค.ศ.1921 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือบีบบังคับให้เยอรมนีชำระหนี้สงคราม อังกฤษไม่เห็นด้วยและบีบบังคับให้ฝรั่งเศสถอนทหารออกในที่สุด และต่อมาเมื่อฮิตเลอร์เริ่มละเมิดสนธิสัญญาแวร์ซายส์ โดยการส่งกำลังทหารเข้าไปประจำการในแคว้นไรน์ซึ่งอยู่ติดกับฝรั่งเศส ซึ่งทำให้ฝรั่งเศสประท้วงการกระทำของเยอรมนี แต่อังกฤษกลับวางเฉยและอ้างว่าเยอรมนีมีสิทธิ์ที่จะส่งทหารเข้าไปประจำในแคว้นไรน์ได้ เพราะแคว้นไรน์เป็นดินแดนของเยอรมนีเอง การที่สองมหาอำนาจมีผลประโยชน์ต่างกันดังกล่าว ทำให้เยอรมนีสมัยฮิตเลอร์ได้ใจและกล้าละเมิดสนธิสัญญาแวร์ซายส์อย่างโจ่งแจ้ง และก่อสงครามโลกครั้งที่สองในที่สุด ("สังคมโลก หน่วยที่ 8-10" , 2527 : 432)

1.3 สภาพสังคมที่มีความรู้สึกร่วมกันในการเกลียดชังและกีดกันพวกยิว ที่อาศัยอยู่ในเยอรมนีและปัจจัยตัวนี้เองที่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ลัทธิชาตินิยมในเยอรมนีเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เข้มแข็ง และรุนแรง ฮิตเลอร์ได้ใช้เงื่อนไขอันนี้ขยายผลในการรณรงค์ทางการเมืองของเขาตลอดมา

1.4 ตามแผนการดอร์ ค.ศ. 1922 สหรัฐอเมริกาได้เข้าช่วยเหลือในการฟื้นฟูยุโรป และรวมทั้งเยอรมันด้วย ประกอบกับเยอรมนีเป็นประเทศอุตสาหกรรมซึ่งมีพื้นฐานด้านการประกอบอุตสาหกรรมที่ดี จึงทำให้เยอรมนีสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว

2. ด้วยความสามารถของฮิตเลอร์

2.1 ความเป็นนักพูด และ นักปฏิบัติการจิตวิทยา ฮิตเลอร์เป็นนักพูดที่มีความสามารถในการโฆษณาชวนเชื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง โดยใช้หลักการโฆษณาชวนเชื่อเลือกหัวข้อที่พูดให้ผู้ฟังคล้อยตาม และสนับสนุนได้ง่าย ตัวอย่างหัวข้อโฆษณาชวนเชื่อที่ฮิตเลอร์ใช้บ่อยได้แก่เรื่องความไม่ยุติธรรมของสนธิสัญญาแวร์ซายส์ และการเอาผิดเอาเปรียบของพวกยิว เป็นต้น

2.2 เป็นนักยุทธศาสตร์ ดังที่บรรดานายพลในกองทัพให้การยกย่องด้วย และโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการวางแผนและการปฏิบัติการทางทหารของฮิตเลอร์ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกับอิตาลี โอบล้อมทางยุทธศาสตร์ต่ออังกฤษและฝรั่งเศส ด้วยการสนับสนุนนายพลฟรังโก กระทำรัฐประหารในสเปนได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้สเปนต้องวางตัวอยู่ในฐานะพันธมิตรของฝ่ายอักษะ หรือเป็นกลาง ซึ่งทำให้อิทธิพลของฝรั่งเศสในภาคพื้นยุโรปต้องลดลงหรือในกรณีพรมแดนด้านตะวันออก ซึ่งฮิตเลอร์ได้ดำเนินการให้พรมแดนด้านนี้มีความมั่นคง โดยทำสนธิสัญญาไม่รุกรานกับโปแลนด์ และรัสเซีย และใช้นโยบายทางการเมืองเรียกร้องความชอบธรรมในการผนวกดินแดนประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีชาวเยอรมันอาศัยอยู่จำนวนมาก ซึ่งก็กระทำสำเร็จอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 นอกจากนี้ยังได้ใช้การทำสงครามนอกแบบ โดยการสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในการกระทำรัฐประหาร บางครั้งก็เพียงเพื่อต้องการผลทางการเมืองดังตัวอย่างในกรณีการสนับสนุนการกระทำรัฐประหารในสเปน บางครั้งก็เป็นการกระทำเพื่อสนับสนุนการรบตามแบบดังเช่นกรณีบุกประเทศนอร์เวย์และกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย

2.3 เป็นผู้ที่รู้จักจังหวะและเวลา (เฉพาะในช่วงแรกๆ) ดังตัวอย่างเช่น ในช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในเยอรมนี ฮิตเลอร์ก็ได้เร่งดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อโจมตีรัฐบาลขณะนั้นและสัญญาว่าพรรคนาซีจะแก้ปัญหานี้ได้ ทำให้พรรคนาซีเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และอีกกรณีหนึ่งคือ กรณีที่ฮิตเลอร์ชิงบุกประเทศเป็นกลาง 5 ประเทศ เพราะฮิตเลอร์เกรงว่าประเทศเหล่านั้นจะเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร จึงชิงบุกเสียก่อน

2.4 เป็นนักปฏิบัติการเชิงรุก ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 หน้า 41

ซึ่งจากความสามารถที่กล่าวมาทั้ง 4 ประการนี้ เกื้อกูลต่อการทำให้เยอรมนีฟื้นตัวจากความเสียหายในสงครามโลกครั้งที่ 1 ทั้งสิ้น โดยในข้อแรกเป็นการเสริมสร้างความปึกแผ่นของชนในชาติ และข้อต่อมา เป็นการสร้างอิทธิพลในภาคพื้นยุโรปให้แก่เยอรมนีอีกครั้งหนึ่ง

3.ฮิตเลอร์ได้รับการสนับสนุนทั้งจากประชาชน และกองทัพ

3.1 ประชาชนเยอรมัน มีความไม่พอใจอย่างมากต่อสนธิสัญญาแวร์ซายส์ และอิทธิพลทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของชาวยิวในเยอรมนีซึ่งฮิตเลอร์ก็ได้แสดงจุดยืนในเรื่องทั้งสองนี้อย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในท่าที และสนับสนุนให้เขาเป็นผู้นำประเทศในที่สุด

3.2 กองทัพ ตามที่ได้กล่าวแล้วในท้ายบทที่ 4 ถึงแม้ว่ากองทัพจะไม่เห็นด้วยและไม่สนับสนุนการกระทำของฮิตเลอร์และพรรคนาซีในหลายๆเรื่อง แต่เพราะจังหวะและเวลาในขณะนั้น ฮิตเลอร์ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการรณรงค์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองภายในประเทศ จะเห็นได้จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของพรรคนาซี หรือการเมืองระหว่างประเทศ ดังตัวอย่างกรณีที่ฮิตเลอร์ประสบความสำเร็จจาก"ข้อตกลงเมืองมิวนิค" ซึ่งทำให้เยอรมนีได้ครอบครองแคว้นซูเดเตน โดยมีต้องใช้ในการปฏิบัติทางทหาร และอีกประการหนึ่ง เมื่อแนวทางของพรรคนาซี มีนโยบายที่จะขยายดินแดน ซึ่งก็จะทำให้กองทัพมีบทบาทที่สูงเด่นโดยปริยาย กองทัพจึงให้การสนับสนุนฮิตเลอร์ เพราะฮิตเลอร์สามารถทำให้ประชาชนเยอรมันยอมให้มีกองทัพขนาดใหญ่ได้